



CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Pleșca Sergiu, reprezentat de avocata Tampei Tatiana,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Pleșca Sergiu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova și Lucia Andriuță, procuror în cadrul Procuraturii mun. Chișinău cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei penale, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Pleșca Sergiu, reprezentat de avocatul Tatiana Tampei și menținută hotărârea din 04 mai 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

(Dosarul nr. 2ra-3/24
NR. PIGD 2-23018697-01-2ra-23012024)

Nu au fost elucidate toate circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei și probele pe care se întemeiază concluziile privitoare la aceste circumstanțe. Instanța judecătorească nu a soluționat cauza prin prisma tuturor criteriilor de apreciere a rezonabilității duratei procedurilor. Eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: O. Parfeni)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Panov, A. Braga, V. Mihaila)

05 noiembrie 2025
Textul corespunde originalului

Examinând, în lipsa părților, recursul declarat de Pleșca Sergiu, reprezentat de avocatul Tampei Tatiana,

Curtea Supremă de Justiție, în completul de judecată compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte* Ion

Munteanu,

Gheorghe Stratulat, *Judecători* constată

următoarele:

ÎN FAPT:

1. La 06 februarie 2023, Pleșca Sergiu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova și Lucia Andriuță, procuror în cadrul Procuraturii mun. Chișinău cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei penale, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

2. În susținerea acțiunii reclamantului a indicat că la 09 noiembrie 2015 a fost pornită cauza penală nr.***** de către organul de urmărire penală al CCTP al INI al IGP al MAI, conform semnelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzută la art.190 alin.(2) lit.b) și c) și art.165 alin.(1) din Codul penal.

3. Conform ordonanței de pornire a urmăririi penale în perioada lunilor august – septembrie 2015, *****, aflându-se în sect. Râșcani mun. Chișinău, cu scop de profit, prin intermediul unui anunț publicitar, plasat pe site-ul: www.999.md, l-a înșelat pe Pleșca Sergiu și ***** că poate organiza angajarea lor la muncă în *****, și în continuarea acțiunilor sale criminale, neonorându-și obligațiile, bănuita a dobândit ilicit de la dâșșii sume bănești care nu i se cuvin în mărime a câte 550 de Euro de la fiecare, care conform cursului valutar oficial al BNM, a constituit în total suma de 23 789,92 de lei, cauzându-le daune materiale în proporții considerabile.

4. Prin ordonanța din 24 ianuarie 2019 a procurorului în Procuratura mun. Chișinău Oficiul Râșcani, *****, s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a ***** în temeiul art.275 pct.3) din Codul de procedură penală, din motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, cu clasarea procesului penal. Ordonanța respectivă a fost contestată de către reclamant în ordinea prevederilor art.299¹ din Codul de procedură penală, solicitând anularea acesteia.

5. Prin ordonanța din 05 martie 2019 a procurorului, adjunct al procurorului-șef al Procuraturii mun. Chișinău, șef al Oficiului Râșcani, *****, plângerea sa a fost respinsă ca neîntemeiată.

6. Ordonanțele nominalizate au fost contestate de către reclamant prin intermediul reprezentantului împuternicit, avocata Tatiana Tampei, în

ordinea prevăzută de art.313 din Codul de procedură penală, considerându-le neîntemeiate, nemotivate, emise contrar prevederilor legii.

7. Prin încheierea din 16 ianuarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana a fost admisă plângerea reclamantului și anulate ordonanța din 24 ianuarie 2019 emisă de procurorul ***** din cadrul Procuraturii mun. Chișinău, Oficiul Râșcani și ordonanța din 05 martie 2019 emisă de procurorul adjunct al procurorului-șef al Procuraturii mun. Chișinău, șef al Oficiului Râșcani, *****, cu dispunerea reluării urmăririi penale pe cauza penală nr.***** și obligarea procurorului să lichideze neajunsurile indicate în partea descriptivă a încheierii.

8. Încheierea din 16 ianuarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana a fost contestată de către procuror cu recurs la 21 ianuarie 2020, care a fost respinsă ca nefondată prin decizia din 26 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu menținerea încheierii din 16 ianuarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana.

9. Prin ordonanța din 13 martie 2020 a procurorului, adjunct al procurorului-șef al Procuraturii mun. Chișinău, șef al Oficiului Râșcani, *****, s-a dispus reluarea urmăririi penale în cauza penală nr.*****, cu obligarea lichidării neajunsurilor indicate în partea descriptivă a încheierii din 16 ianuarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana.

10. Ulterior, cauza penală nr.***** a fost transmisă în gestiunea procurorului *****, care la 30 noiembrie 2020 a dispus scoaterea de sub urmărire penală a ***** în temeiul art.275 pct.3) din Codul de procedură penală, din motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, cu clasarea procesului penal.

11. Prin ordonanța din 12 ianuarie 2021 a procurorului, adjunct interimar al procurorului-șef al Procuraturii mun. Chișinău, șef-adjunct interimar al Oficiului Râșcani, *****, a fost respinsă integral ca neîntemeiată plângerea depusă de avocata Tatiana Tampei în interesele părților vătămate Pleșca Sergiu și *****.

12. Ordonanțele nominalizate au fost contestate de către reclamant prin intermediul reprezentantului, avocata Tatiana Tampei, în ordinea prevăzută de art.313 din Codul de procedură penală, însă prin încheierea din 17 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, plângerea a fost respinsă. Încheierea respectivă a fost contestată.

13. Prin decizia din 24 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost anulată ordonanța din 30 noiembrie 2020 a procurorului în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Râșcani, *****, cu dispunerea reluării urmăririi penale în cauza penală nr.*****.

14. Prin ordonanța din 09 iunie 2022 a procurorului, adjunct interimar al procurorului-șef al Procuraturii mun. Chișinău, șef adjunct interimar al Oficiului Râșcani, *****, s-a dispus reluarea urmăririi penale în

cauza penală nr. *****, cu obligarea lichidării neajunsurilor indicate în partea descriptivă a deciziei din 24 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

15. Verificând materialele cauzei penale nr.*****, la 20 octombrie 2022 procurorul ***** a dispus scoaterea integrală de sub urmărire penală a *****, cu clasarea urmării penale, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(2) lit.b), c) din Codul penal și nu este necesară continuarea procesului penal.

16. Cu trimitere la prevederile art.(1)-(7) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și art.6 CEDO, Pleșca Sergiu a solicitat admiterea acțiunii, constatarea încălcării dreptului lui la judecare în termen rezonabil a cauzei penale nr.*****, în care are calitatea procesuală de parte vătămată și parte civilă; încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a sumei de 100000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat pentru încălcarea termenului de judecare a cauzei penale, fiind tergiversat la faza urmării penale timp de 7 ani și care a încetat fără a fi identificat un potențial vinovat, precum și compensarea cheltuielilor de judecată în mărime de 5000 de lei pentru serviciile de asistență juridică acordate de avocata Tatiana Tampei.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE:

17. Prin hotărârea din 04 mai 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea depusă de Pleșca Sergiu.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL:

18. La 23 mai 2023, Pleșca Sergiu, reprezentat de avocata Tampei Tatiana, prin intermediul poștei electronice, a depus apel împotriva hotărârii prime instanțe, iar la 17 iulie 2023 a prezentat motivarea apelului, solicitând casarea hotărârii din 04 mai 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL:

19. Prin decizia din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Pleșca Sergiu, reprezentat de avocata Tatiana Tampei, și menținută hotărârea din 04 mai 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS:

20. La 29 decembrie 2023, înregistrat la Curtea Supremă de Justiție la 02 ianuarie 2024, Pleșca Sergiu, reprezentat de avocata Tatiana Tampei, prin intermediul poștei electronice, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea deciziei din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 04 mai 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

SOLICITĂRILE RECURENTULUI:

21. În susținerea recursului Pleșca Sergiu, reprezentat de avocata Tatiana Tampei, a invocat că instanțele de judecată ierarhic inferioare au interpretat eronat legea din hotărârea contestată care este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție, decizia contestată se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

22. Recurentul a menționat că din perioada anului 2015 până la data depunerii acțiunii, nu era o decizie finală pe marginea plângerii sale penale. Deși, instanța de judecată a stabilit că au trecut mai mult de 8 ani, totuși refuză de a constata că este un termen depășit și nu se încadrează în noțiunea de „rezonabil”.

23. În speță a fost neglijată jurisprudența CEDO, caz similar *Cravenco c. Moldovei, hotărârea din 15.01.2008*, unde Curtea a notat că retrimiteră cauzelor la rejudecare este în mod obișnuit dispusă ca rezultat a erorilor comise de instanțele judecătorești ierarhic inferioare, respectiv anularea ordonanțelor procurorilor face ca termenul rezonabil de soluționare a plângerii penale să fie depășit.

24. În drept, recurentul Pleșca Sergiu și-a întemeiat recursul pe prevederile art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare din 01 septembrie 2023, în special pe prevederile alin.(1) lit.a) și e) potrivit cărora, recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

25. Întru respectarea drepturilor părților la un proces echitabil, la 22.04.2024, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Ministerului Justiției, Procuraturii Generale, ***** copia recursului declarat Pleșca Sergiu, cu înștiințarea despre depunerea obligatorie a referințelor timp de o lună de la data primirii acesteia, în cazul neprezentării referințelor în termenul stabilit vor fi decăzuți din dreptul de a le mai prezenta ulterior, iar recursul va fi soluționat în baza materialelor din dosar, care a fost notificată ultimilor la 29 aprilie 2024 și 26 aprilie 2024, fapt ce rezultă din scrisoarea de expediere a actului de procedură și avizele poștale de recepție.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ:

26. Articolul 434 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă prevede că:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

27. Prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

28. În conformitate cu prevederile art.XI alin.(3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor *în vigoare la data depunerii recursului*.

29. Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

30. Recursul declarat la *29 decembrie 2023* de către Pleșca Sergiu, reprezentat de avocata Tatiana Tampei, a fost depus după data intrării în vigoare a Legii nr.246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

31. Articolul 432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023) statuează că:

„(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen; d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

32. Articolul 431 alin.(1)-(4) din Codul de procedură civilă reglementează că:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

(3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

(4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

33. Articolul 440 alin.(3)-(4) din Codul de procedură civilă stipulează că:

„(3) Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.

(4) În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.”

34. Articolul 442 alin.(1) din Codul de procedură civilă menționează că:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432.”

35. Articolul 444 din Codul de procedură civilă prevede că:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces.”

36. Articolul 445 alin.(1) lit.c) din Codul de procedură civilă indică că:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: **c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.**”

37. Articolul 118 alin.(1) din Codul de procedură civilă statuează că:

„(1) Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.”

38. Articolul 121 din Codul de procedură civilă stipulează că:

„Instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.”

39. Articolul 130 alin.(1) din Codul de procedură civilă menționează că:

„(1) Instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.”

40. Articolul 239 din Codul de procedură civilă relevă că:

„Hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.”

41. Articolul 240 alin.(1) din Codul de procedură civilă reglementează că:

„(1) La deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.”

42. Articolul 373 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă învederează că:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.”

43. Articolul 5 alin.(1) din Codul de procedură civilă relevă că:

„(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.”

44. Articolul 9 alin.(1) din Codul de procedură civilă indică că:

„(1) Instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sunt stabilite de prezentul cod și de alte legi.”

45. Articolul 53 alin.(2) din Constituție statuează că:

„(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.”

46. Articolul 1 alin.(1) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești prevede că:

„(1) Scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.”

47. Articolul 2 alin.(1)-(4) și alin.(6)-(7) din Legea nr.87/2011 stipulează că:

„(1) Orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

(2) Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

(3) Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

(4) Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

(6) Mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, **în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a**

autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

(7) Organul care reprezintă statul în instanță de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției.”

48. Articolul 3 alin.(2) din Legea nr.87/2011 învederează că:

„(2) În cauzele în care se pretinde încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, cererea de chemare în judecată poate fi depusă în cadrul examinării cauzei în fond sau în decursul a 6 luni de la intrarea în vigoare a ordonanței procurorului de încetare a urmăririi penale sau de scoatere de sub urmărire penală ori a actului judecătoresc de dispoziție.”

49. Articolul 4 alin.(1) din Legea nr.87/2011 reglementează că:

„(1) Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.”

50. Articolul 5 alin.(1) din Legea nr.87/2011 prevede că:

„(1) În urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.”

51. Articolul art.20 alin.(1)-(2), (4) din Codul de procedură penală statuează că:

„(1) Urmărirea penală și judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile.

(2) Criteriile de apreciere a termenului rezonabil de soluționare a cauzei penale sunt: 1) complexitatea cazului; 2) comportamentul participanților la proces; 3) conduita organului de urmărire penală și a instanței de judecată; 3¹) **importanța procesului pentru cel interesat**; 4) vârstă de până la 18 ani a victimei.

(4) Respectarea termenului rezonabil la urmărirea penală se asigură de către procuror, iar la judecarea cazului – de către instanța respectivă.”

52. Articolul 19 alin.(1) și alin.(5) din Codul civil prevede că:

„(1) În condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel.

(5) Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situația în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea.”

MOTIVAREA INSTANȚEI:

53. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei, în ședință publică, la 25 octombrie 2023.

54. Din actele cauzei rezultă că la 28 decembrie 2023, prin intermediul poștei electronice, Curtea de Apel Chișinău a expediat copia deciziei motivate din 25 octombrie 2023, în adresa reprezentantului

recurentului Pleșca Sergiu, avocata Tatiana Tampei, fapt ce rezultă din scrisoarea electronică anexată la dosar (f.d.85).

55. Astfel, recursul declarat la 29 decembrie 2023, înregistrat la Curtea Supremă de Justiție la 02 ianuarie 2024, de către Pleșca Sergiu, reprezentat de avocata Tatiana Tampei, se consideră ca fiind depus în interiorul termenului legal prevăzut la art.434 alin.(1) CPC.

56. Având în vedere că legea procesual-civilă impune obligații noi, prin care se anulează sau care reduc drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă recursul se va examina conform procedurii de judecare a recursului în vigoare la data depunerii acestuia (29.12.2023), deoarece după sensul său norma referitoare la temeiuri cuprinde și procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele constituind un tot întreg organic.

57. Completul de judecată consideră recursul declarat de Pleșca Sergiu, reprezentat de avocata Tatiana Tampei, admisibil și urmează a fi examinat în continuare în complet de judecată din 3 judecători al Curții Supreme de Justiție.

58. Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, în coroborare cu normele de drept aplicabil speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, casată integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din motivele ce succed.

59. Reiterând esența litigiului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că la 06 februarie 2023, Pleșca Sergiu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova și Lucia Andriuță, procuror în cadrul Procuraturii mun. Chișinău, solicitând constatarea încălcării dreptului lui la judecare în termen rezonabil a cauzei penale nr.*****, în care are calitatea procesuală de parte vătămată și parte civilă; încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a sumei de 100 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat pentru încălcarea termenului de judecare a cauzei penale, fiind tergiversat la faza urmării penale timp de 7 ani și care a încetat fără a fi identificat un potențial vinovat, precum și compensarea cheltuielilor de judecată în mărime de 5000 de lei pentru serviciile de asistență juridică acordate de avocata Tatiana Tampei.

60. Judecând cauza în prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Centru prin hotărârea din 04 mai 2023, a respins ca neîntemeiată acțiunea depusă de Pleșca Sergiu.

61. Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 23 mai 2023, Pleșca Sergiu, reprezentat de avocata Tampei Tatiana, a depus apel împotriva hotărârii primei instanțe.

62. Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 25 octombrie 2023, a respins apelul declarat de Pleșca Sergiu, reprezentat de avocata Tatiana Tampei, și a menținut hotărârea din 04 mai 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

63. Prima instanță și instanța de apel au motivat soluțiile de respingere a acțiunii, constatând lipsa încălcării dreptului lui Pleșca Sergiu la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale.

64. Instanțele de judecată au concluzionat că nu este suficient doar depunerea acțiunii civile în cadrul urmăririi penale, dar și constatarea faptei infracționale, ceea ce în cadrul urmăririi penale nu s-a stabilit. Or, în sensul art.6§1 din Convenția Europeană nu este suficient ca victima să depună acțiunea civilă în cadrul procedurii penale, dar și să existe componenta de infracțiune, deoarece excepția constă în situația când victima unei infracțiuni pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil și anume, examinarea excesiv de lungă a acțiunii sale civile în cadrul procedurilor penale.

65. Efectuând controlul judiciar al deciziei contestate, în raport cu materialele dosarului, argumentele invocate în recurs în coroborare cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că soluția și concluziile instanței de apel sunt pripite, nefiind elucidate cu suficientă claritate toate circumstanțele importante ale cauzei, din motivele ce succed.

66. După cum rezultă din materialele dosarului, în special din *Raportul* privind modul de respectare a termenului rezonabil de examinare a cauzei penale nr.*****, întocmit de procurorul în Procuratura mun. Chișinău, oficiul Râșcani, *****, cauza penală nr.***** a fost pornită la 09.11.2015 de către organul de urmărire penală al CCTP al INI al IGP al MAI, conform semnelor constitutive ale componentei de infracțiune prevăzută la art.190 alin.(2) lit.b) și c) din Codul penal (f.d.28-31).

67. Conform ordonanței de pornire a urmăririi penale s-a stabilit că în perioada lunilor august-septembrie 2015, *****, aflând-se în sect. Râșcani, mun.Chișinău, cu scop de profit, prin intermediul unui anunț publicitar plasat pe site-ul: www.999.md, i-a înșelat pe Pleșca Sergiu și ***** că poate organiza angajarea acestora la muncă în ***** și în continuarea acțiunilor sale criminale, bănuita, neonorându-și obligațiunile sale, a dobândit ilicit de la Pleșca Sergiu și *****, mijloace bănești ce nu i se cuvin, în sumă de a câte 550 de euro de la fiecare, care conform cursului valutar a BNM, a constituit în total suma de 23 789,92 de lei MD, cauzând astfel părților vătămate daune materiale în proporții considerabile.

68. La 12.11.2015, prin ordonanța procurorului, șef al Secției combatere trafic de ființe umane a Procuraturii Generale, *****, a fost retrasă cauza penală nr.***** din gestiunea Secției de urmărire penală a Centrului pentru combaterea traficului de persoane al INI al IGP al MAI, cu dispunerea expedierii cauzei penale conform competenței teritoriale și materiale, organului de urmărire penală al Inspectoratului de poliție sect.

Râșcani, mun.Chișinău, pentru efectuarea în continuare a urmăririi penale.

69. În cadrul urmăririi penale au fost efectuate următoarele acțiuni de urmărire penală: audierea lui Pleșca Sergiu în calitate de martor; audierea lui Pleșca Sergiu în calitate de parte vătămată și ordonanță prin care ultimul a fost recunoscut în calitate de parte civilă; anexarea cererii de chemare în judecată; prin ordonanța și procesul-verbal de la Pleșca Sergiu au fost ridicate acte; audierea lui ***** în calitate de parte vătămată și recunoașterea acestuia în calitate de parte civilă cu anexarea cererii de chemare în judecată; recunoașterea și audierea în calitate de bănuită a *****; a fost efectuată confruntarea între partea vătămată Pleșca Sergiu și bănuita *****; a fost efectuată confruntarea între partea vătămată ***** și bănuita *****; la 22.01.2016, ***** a fost pusă sub învinuire; efectuate interpelări către BNC Interpol ***** și BNC Interpol *****.

70. La 26.08.2016, procurorul în Procuratura sect. Râșcani, mun.Chișinău, ***** a emis ordonanță, prin care a dispus scoaterea de sub urmărire penală a ***** în temeiul prevederilor art.275 pct.3) din Codul de procedură penală din motiv că, fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, cu clasarea procesului penal în cauza penală nr.*****. Ordonanța în cauză a fost contestată în ordinea art.299¹ din Codul de procedură penală de către partea vătămată Pleșca Sergiu, prin care a solicitat anularea ordonanței procurorului în Procuratura sect. Râșcani, mun.Chișinău, ***** din 26.08.2016.

71. Prin ordonanța din 21.09.2016 a procurorului, șef-interimar al Procuraturii sect. Râșcani, mun.Chișinău, *****, a fost respinsă integral ca neîntemeiată plângerea înaintată de Sergiu Pleșca.

72. Ordonanțele nominalizate au fost contestate de către partea vătămată Pleșca Sergiu în ordinea art.313 din Codul de procedură penală, considerându-le neîntemeiate, nemotivate, precum și emise contrar prevederilor legii.

73. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sect. Râșcani din 26.12.2016 a fost respinsă ca tardivă și ca neîntemeiată plângerea depusă de Sergiu Pleșca împotriva ordonanței din 26.08.2016 a procurorului în Procuratura sect. Râșcani, mun.Chișinău, *****, de scoatere de sub urmărire penală a lui ***** și clasarea procesului penal nr.*****, și ordonanței din 21.09.2016 a procurorului, șef interimar al Procuraturii sect. Râșcani, mun.Chișinău, *****, de respingere a plângerii.

74. Încheierea din 26.12.2016 a Judecătoriei Chișinău, sect. Râșcani a fost contestată cu recurs de către avocatul Tatiana Maștalîn, în interesele lui Pleșca Sergiu, care potrivit deciziei din 23.02.2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis, cu trimiterea materialelor procurorului pentru înlăturarea lacunelor depistate, cu reluarea urmăririi penale.

75. La 28.02.2017, a fost reluată urmărirea penală și retrasă cauza penală nr.***** din conducerea procurorului *****, fiind transmisă pentru conducerea urmăririi penale, procurorului în Procuratura mun.Chișinău, oficiul Râșcani, *****.

76. După efectuarea acțiunilor de urmărire penală, la 29.09.2017, prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Râșcani, *****, a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a ***** în temeiul art.275 pct.3) din Codul de procedură penală, cu clasarea procesului penal în cauza penală nr.*****.

77. Ordonanța în cauză a fost contestată în ordinea art.299¹ din Codul de procedură penală de către avocatul Tatiana Tâmpei, în interesele lui Sergiu Pleșca, care la 06.12.2017, prin ordonanța procurorului, adjunct al Procurorului-șef al Procuraturii mun.Chișinău, Șef al Oficiului Râșcani, *****, a fost respinsă ca neîntemeiată.

78. Ordonanțele nominalizate au fost contestate de către partea vătămată, Pleșca Sergiu, prin intermediul avocatei Tatiana Tâmpei, în ordinea art.313 din Codul de procedură penală.

79. Prin încheierea din 04.07.2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana a fost admisă plângerea avocatei Tâmpei Tatiana, în interesele Pleșca Sergiu, cu anularea ordonanței din 29.09.2017, emisă de procurorul ***** din cadrul Procuraturii mun.Chișinău, Oficiul Râșcani și a ordonanței din 06.12.2017, emisă de procurorul adjunct al procurorului-șef al Procuraturii mun. Chișinău, șef al Oficiului Râșcani, *****, prin care a fost respinsă plângerea lui Pleșca Sergiu depusă în ordinea prevederilor art.298-299 din Codul de procedură penală, cu reluarea urmăririi penale pe cauza penală nr.***** și obligarea procurorului să lichideze neajunsurile. După lichidarea neajunsurilor indicate în încheierea din 04.07.2018, procurorul *****, la 24.01.2019, a emis ordonanța, prin care a dispusă scoaterea de sub urmărire penală a *****, clasarea procesului penal în cauza penală nr.*****.

80. **La 14 august 2018**, Pleșca Sergiu, în calitate de parte vătămată, prin intermediul avocatei Tampei Tatiana, în temeiul art.219 CPP, a depus la Procuratura mun.Chișinău, oficiul Râșcani, acțiune civilă în cadrul urmăririi penale în dosarul nr.*****, solicitând încasarea din contul bănuitei în beneficiul său suma de 800 de Euro cu titlu de prejudiciu material și a prejudiciului moral în mărime de 20 000 de lei (f.d.40).

81. Ordonanța respectivă a fost contestată, în ordinea prevederilor art.299¹ din Cod de procedură penală, de către avocata Tatiana Tâmpei, în

interesele lui Sergiu Pleșca, care la 05.03.2019, prin ordonanța procurorului, adjunct al Procurorului-șef al Procuraturii mun.Chișinău, Șef al Oficiului Râșcani, *****, a fost respinsă ca neîntemeiată.

82. Prin încheierea din 16.01.2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana a fost admisă plângerea depusă de către Pleșca Sergiu și anulată ordonanța din 24.01.2019 emisă de procurorul ***** din cadrul Procuraturii mun. Chișinău, Oficiul Râșcani și ordonanța din 05.03.2019, emisă de procurorul adjunct al procurorului-șef al Procuraturii mun. Chișinău, șef al Oficiului Râșcani, *****, prin care a fost respinsă plângerea lui Pleșca Sergiu (depusă în ordinea prevederilor art.298-299 CPP), cu reluarea urmăririi penale pe cauza penală nr.***** și obligarea procurorului să lichideze neajunsurile.

83. La 27.01.2020, procurorul în Procuratura mun.Chișinău, oficiul Râșcani, *****, a contestat cu recurs încheierea din 16.01.2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana.

84. Prin decizia din 26.02.2020 a Curții de Apel Chișinău a fost respins ca nefondat recursul declarat de procurorul în Procuratura mun.Chișinău, oficiul Râșcani, *****, cu trimiterea materialelor procurorului pentru reluarea urmăririi penale, cu înlăturarea lacunelor depistate.

85. La 13.03.2020, de către procurorul adjunct al Procurorului-șef al Procuraturii mun.Chișinău, șef al Oficiului Râșcani, *****, a fost reluată urmărirea penală în cauza nr.*****, cu dispunerea conducerii urmăririi penale procurorului în Procuratura mun.Chișinău, Oficiul Râșcani, *****.

86. La 30.11.2020, procurorul în Procuratura mun.Chișinău, Oficiul Râșcani, *****, a emis ordonanța, prin care a dispus scoaterea de sub urmărire penală a ***** și clasarea procesului penal în cauza penală nr.*****. Ordonanța menționată a fost contestată, în ordinea prevederilor art.299¹ din Codul de procedură penală, de către avocata Tâmpei Tatiana, în interesele lui Sergiu Pleșca, prin care a solicitat anularea ordonanței din 30.11.2020 a procurorului în Procuratura mun.Chișinău, Oficiul Râșcani, *****.

87. Prin ordonanța din 12.01.2021 a procurorului adjunct interimar al Procurorului-șef al Procuraturii mun.Chișinău, șef adjunct interimar al Oficiului Râșcani, *****, a fost respinsă integral ca neîntemeiată plângerea avocatei, Tâmpei Tatiana, în interesele lui Pleșca Sergiu. Ordonanțele nominalizate au fost contestate de către avocata Tâmpei Tatiana, în interesele lui Pleșca Sergiu, în ordinea prevăzută de art.313 CPP.

88. Prin încheierea din 17.06.2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana a fost respinsă ca neîntemeiată plângerea avocatei Tâmpei Tatiana, în interesele lui Pleșca Sergiu, împotriva ordonanței din 30.11.2020 a procurorului în Procuratura mun.Chișinău, Oficiul Râșcani, *****, prin care a dispus scoaterea de sub urmărire penală a *****, cu clasarea procesului penal în cauza penală nr.*****, și a ordonanței procurorului ierarhic superior din 12.01.2021. Încheierea respectivă a fost contestată cu recurs de către

avocata Tatiana Tâmppei, în interesele lui Sergiu Pleșca, care a fost admis prin decizia din 24.11.2021 a Curții de Apel Chișinău, anulată ordonanța din 30.11.2020 a procurorului în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Râșcani, *****, prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a *****, cu clasarea urmăririi penale în cauza penală nr.*****, și anulată ordonanța din 12.01.2021 a procurorului, adjunct interimar al procurorului-șef al Procuraturii mun. Chișinău, șef-adjunct interimar al Oficiului Râșcani, *****, fiind dispusă reluarea urmăririi penale pe cauza penală nr.*****.

89. Prin ordonanța din 06.09.2022 a procurorului-adjunct interimar al procurorului-șef al Procuraturii mun. Chișinău, șef adjunct interimar al Oficiului Râșcani, *****, s-a dispus reluarea urmăririi penale în cauza penală nr.*****, cu dispunerea conducerii urmăririi penale procurorului în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Roșcani, *****.

90. La 20.10.2022, procurorul în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Râșcani, *****, a emis ordonanța prin care a dispus scoaterea de sub urmărire penală a *****, cu clasarea procesului penal în cauza penală nr.*****. Ordonanța în cauză a fost contestată în ordinea prevăzută de art.299¹ din Cod de procedură penală, de către avocata Tâmppei Tatiana, în interesele lui Pleșca Sergiu, prin care a solicitat anularea ordonanței din 20.10.2022 a procurorului în Procuratura mun. Chișinău, Oficiu Râșcani, *****.

91. Prin ordonanța din 19.01.2023 a procurorului adjunct interimar al procurorului-șef al Procuraturii mun. Chișinău, șef adjunct interimar al Oficiului Râșcani, *****, a fost respinsă integral ca neîntemeiată plângerea avocatei Tâmppei Tatiana, în interesele lui Pleșca Sergiu (f.d.13-14). Potrivit ordonanței respective, fapta nu întrunește elementele infracțiunii, or, din probele administrate nu se probează cu certitudine prezența semnelor obiective și subiective stabilite de legea penală, ce califică faptele prejudiciabile drept infracțiune, iar litigiul apărut între Pleșca Sergiu și ***** este de ordin civil și ține de competența instanței de judecată de drept comun. Organul de urmărire penală a concluzionat că raporturile juridice dintre părțile vătămate Pleșca Sergiu, ***** și ***** țin de neexecutarea clauzelor contractuale.

92. Ordonanțele nominalizate au fost contestate de către avocata Tâmppei Tatiana, în interesele lui Pleșca Sergiu, în ordinea prevăzută de art.313 Cod de procedură penală.

93. Examinarea plângerii a fost stabilită pentru data de 17.03.2023, raportor fiind judecătorul de instrucție Nicolae Corcea din cadrul Judecătoriei mun. Chișinău, sediul Ciocana.

94. La 06 februarie 2023, Pleșca Sergiu, în baza Legii nr.87/2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, a depus prezenta acțiune civilă,

solicitând constatarea încălcării dreptului său la judecare în termen rezonabil a cauzei penale nr.*****, în care are calitatea procesuală de parte vătămată și parte civilă, cu încasarea din contul Statului Republica Moldova în beneficiul său a prejudiciului moral cauzat prin această încălcare.

95. Instanțele de judecată ierarhic inferioare au constatat netemeinicia acțiunii civile depuse de Pleșca Sergiu, motivând că nu este suficient depunerea acțiunii civile în cadrul urmăririi penale, dar și constatarea faptei infracționale în cadrul urmăririi penale, ceea ce în cadrul cauzei penale în care se pretinde încălcarea, nu s-a stabilit.

96. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că instanța de apel, menținând hotărârea primei instanțe, prematur a concluzionat în privința netemeinicii acțiunii civile înaintate de Pleșca Sergiu în temeiul Legii nr.87/2011.

97. Aici Completul de judecată remarcă că în cauza civilă dedusă judecării, reclamantul Pleșca Sergiu pretinde constatarea încălcării dreptului său la judecarea în termen rezonabil a acțiunii civile înaintate de către acesta în calitate de victimă a infracțiunii în cadrul cauzei penale nr.*****, care a fost pe final încetată, fără a fi identificat un potențial vinovat și fără recuperarea de către ultimul a pretinsei daune cauzate.

98. Deși legislația internă nu oferă o descifrare a noțiunii de „*termen rezonabil*”, totuși ține de accentuat că prin obligarea respectării unui astfel de termen pentru îndeplinirea actului justiției atât normele naționale, cât și cele internaționale invocă administrarea justiției fără întârzieri neconforme de natură a-i compromite eficacitatea și responsabilitatea, Statul fiind responsabil pentru activitatea autorităților publice, inclusiv ale instanțelor judecătorești.

99. În materia pretinsei violări a duratei procedurilor penale, *victimele*, persoanele care au înaintat o sesizare, martorii, alte persoane participante în proces în afară de acuzat (bănuț, învinuit, inculpat) *nu pot pretinde încălcarea dreptului la durata nerezonabilă a procedurilor penale*. Cu alte cuvinte, articolul 6§1 CEDO sub aspectul său penal poate fi invocat numai de persoana căreia i s-a înaintat o acuzație. Însă, o *excepție* constituie situația când victima unei infracțiuni pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil, și anume *examinarea excesiv de lungă a acțiunii sale civile în cadrul procedurilor penale*. În această situație poate fi apreciată și durata procedurilor penale, dar începând cu momentul înaintării acțiunii civile și doar luându-se în considerare criteriile aplicabile procedurilor civile.

100. În speță, durata excesivă a procedurilor penale ce se referă la recurentul/reclamant, se consideră începând cu momentul înaintării de către acesta în calitate de victimă a *acțiunii civile în cadrul urmăririi penale* la data de **14 august 2018**.

101. Potrivit prescripției prevăzute la art.2 alin.(2) din Legea nr.87/2011, repararea prejudiciului se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce *nu pot fi imputate exclusiv persoanei* care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

102. Ca și în materia procedurilor de executare tardivă și a duratei nerezonabile a procedurilor civile, în procedurile penale persoana poate pretinde violarea dreptului său la durata procedurilor chiar dacă acestea nu au fost finalizate cu o hotărâre definitivă.

103. Deși, instanța de apel a concluzionat la general, la fel ca și prima instanță, precum că nu este suficient ca victima să depună acțiune civilă în cadrul procedurii penale, dar și să existe componenta de infracțiune (fapta), totuși instanțele au ignorat a se expune asupra excepției, statuate la art.6§1 CtEDO, în situația când victima unei infracțiuni pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale sub aspect civil, care în esență influențează direct soluționarea justă a prezentei cauze.

104. De fapt, rezonabilitatea duratei procedurilor (penale) trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, ținând cont de următoarele criterii de apreciere, cum ar fi: complexitatea cauzei (substanța acuzațiilor penale, necesitatea unui volum probatoriu, expertize, numărul de martori sau părți în proces, ori elemente de extraneitate, existența altor proceduri paralele, etc.); comportamentul reclamantului și al autorităților relevante (se va aprecia *bona/mala fides* a tuturor părților implicate în proces, inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea ședințelor, planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze îndelungate, etc), precum și importanța cauzei (miza) pentru reclamant (relevă importanța sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil) (*Josan, §18, Mazepa, §42, Holomiov, §137*).

105. Din ordonanța din 19 ianuarie 2023 a procurorului adjunct interimar al procurorului-șef al Procuraturii mun. Chișinău, șef adjunct interimar al Oficiului Râșcani, *****, rezultă că din toate acțiunile de urmărire penală efectuate în perioada 09.11.2015 – 20.10.2022, s-a stabilit pe final scoaterea de sub urmărire penală a bănuitei *****, cu clasarea procesului penal din motivul că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, dat fiind faptul că raportul juridic litigios apărut între Pleșca Sergiu și *****, este de ordin civil, soluționarea căruia ține nemijlocit de competența instanței de judecată de drept comun.

106. În circumstanțele reținute, Completul de judecată atestă că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii, nu a soluționat cauza prin prisma tuturor criteriilor de apreciere a rezonabilității duratei procedurilor, în special: nu s-a expus referitor la complexitatea cauzei penale, fără a determina cât de dificilă din punct de vedere factologic sau

juridic a fost aceasta, în situația în care pe final s-a stabilit că relațiile dintre părțile vătămate și bănuită, sunt de ordin civil, rezultate din neexecutarea clauzelor contractuale; nu s-a verificat nici sub aspectul *comportamentul* reclamantului și al autorităților relevante (organelor de urmărire penală, a procuraturii, instanța de judecată) în toată perioada urmăririi penale, dacă din acțiunile/inacțiunile acestora s-a tergiversat neîntemeiat urmărirea penală.

107. La fel, instanța de apel a omis să se expună în privința celui mai important criteriu de apreciere a duratei nerezonabile a procedurilor penale, cum ar fi, *importanța cauzei (miza)* pentru reclamantul Pleșca Sergiu, adică *scopul* acestuia, care pretinde violarea dreptului său la durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării *aspectului civil*, și anume - examinarea excesiv de lungă a acțiunii sale civile depuse la 14 august 2018 în cadrul cauzei penale nr.*****, până la 20 octombrie 2022, adică **timp de 4 ani, 2 luni și 6 zile**, prin care a solicitat încasarea din contul părții bănuite în beneficiul său a prejudiciului material în sumă de 800 de Euro și a prejudiciului moral în sumă de 20 000 de lei, în contextul în care în *perioada noiembrie 2015 – octombrie 2022*, organul de urmărire penală, clasând și reluând de nenumărate ori procesul de urmărire penală, nu se putea determina referitor la raportul juridic litigios dintre partea vătămată și învinuită, și anume, că ține de materie penală sau civilă, drept consecință să constatate că faptele prejudiciabile sunt de ordin civil, rezultând din neexecutarea clauzelor contractuale.

108. Or, din sensul prezentei acțiuni civile, reiese că cauza penală nr.*****, aflată la faza de urmărire penală (noiembrie 2015 – octombrie 2022), aproximativ timp de 7 ani, a fost clasată din lipsa faptei infracționale, fără a fi identificat în final un potențial vinovat, iar reclamantul/recurent, având calitatea procesuală de parte vătămată și parte civilă, timp de *4 ani, 2 luni și 6 zile*, din cauza examinării excesiv de lungi a acțiunii civile în cadrul procedurilor penale, și-a pierdut speranța de recuperare a pretinsei daune cauzate.

109. Altfel zis, instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au dat apreciere *scopului procesului pentru recurentul/reclamant Pleșca Sergiu* ca rezultat a duratei destul de lungi a procedurilor penale derulate de către autoritățile statului (în special de Procuratură și instanțele de judecată), în special ce-l vizează pe ultimul de examinarea excesiv de lungă a acțiunii sale civile în cadrul procedurii penale, ca pe final, să fie clasat procesul penal din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(2) lit.b) și c) Cod penal. Or, miza pentru victimele unei infracțiuni, în aspect civil, nu este legată de soarta finală a dosarului penal ca persoana să fie găsită vinovată, dar ca procedurile să fie examinate într-un termen cât mai rezonabil, pentru a nu crea victimei speranțe iluzorii.

110. Cele nominalizate supra, denotă faptul că Curtea de Apel Chișinău (în prezent Curtea de Apel Centru) per ansamblu nu a efectuat o apreciere multiaspectuală, completă și nemijlocită probelor administrate la materialele dosarului întru elucidarea circumstanțelor cauzei ce pot duce la emiterea unei hotărâri judecătorești întemeiate și legale, apreciindu-le în mod nerezonabil.

111. În contextul expus, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel trebuia să indice cu suficientă claritate motivele pe care și-a întemeiat decizia, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să precizeze noțiunile ce implică o apreciere a faptelor și probelor dezbaterii.

112. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat acțiunea posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a dreptului la un proces echitabil (*speța Hiro Balani c. Spaniei, hotărârea din 09 decembrie 1994*).

113. Garanțiile implicite prevăzute la art.6§1 CEDO includ obligația de motivare a hotărârilor judecătorești (H. împotriva Belgiei, 1987, pct. 53, și pentru o reamintire a principiilor, Zayidov împotriva Azerbaidjanului (nr.2), 2022, pct.91). O decizie motivată permite părților să demonstreze că astfel, cauza lor a fost într-adevăr audiată și, prin urmare, să contribuie la o mai bună acceptare a deciziei [Magnin împotriva Franței (dec.), 2012, pct. 29].

114. Deși o instanță internă dispune de o anumită marjă de apreciere în alegerea argumentelor și admiterea probelor, aceasta trebuie să-și justifice activitățile, precizând motivarea deciziilor sale (Suominen împotriva Finlandei, 2003, pct. 36; Carmel Saliba împotriva Maltei, 2016, pct. 73 și pct. 79).

115. Actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în prezentul litigiu lipsește.

116. Din considerentele menționate și având în vedere faptul că corectarea erorii instanței de apel la judecarea cauzei în ordine de recurs nu este posibilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

117. La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, cu respectarea dreptului părților la un proces echitabil.

118. În contextul enunțat și în conformitate cu art.431, art.440 alin.(3), art.442, art.444, art.445 alin.(1) lit.c) și alin.(3) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI:

Admite recursul declarat de Pleșca Sergiu, reprezentat de avocata Tampei Tatiana.

Casează integral decizia din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Pleșca Sergiu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova și Lucia Andriuță, procuror în cadrul Procuraturii mun. Chișinău cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei penale, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Centru, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Gheorghe Stratulat